

AVTOMOBIL YO'L EKSPERTIZASI BO'YICHA YA'NI YO'L SABABLI SODIR ETILGAN YTH

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7852671>

O'tkir Isoxanov Inoyatovich

(Toshkent davlat transport universiteti)

Abdusamatov Erkinjon Xalim o'g'li

(Toshkent davlat transport universiteti)

Turdibekov Salohiddin Qodirovich

(Toshkent davlat transport universiteti)

Annotatsiya: Ushbu maqolada yo'lning aybi bilan bog'liq bo'lgan yo'l transport hodisalarini yo'lning qanchalik sababli ekanligini va yo'lga nisbatan qilingan xulosalarni o'rganib va tahlil qilib chiqilgan.

Abstract: In this article, road traffic accidents related to the fault of the road are studied and analyzed to what extent the road is the cause and the conclusions made about the road.

Kalit so'zlar: yo'lning o'tuvchanlik samaradorligi, xizmat ko'rsatish darajasi, yullarni modellashtirish usullari, yo'lning texnik xolati, YTHga sababchi, xulosalar.

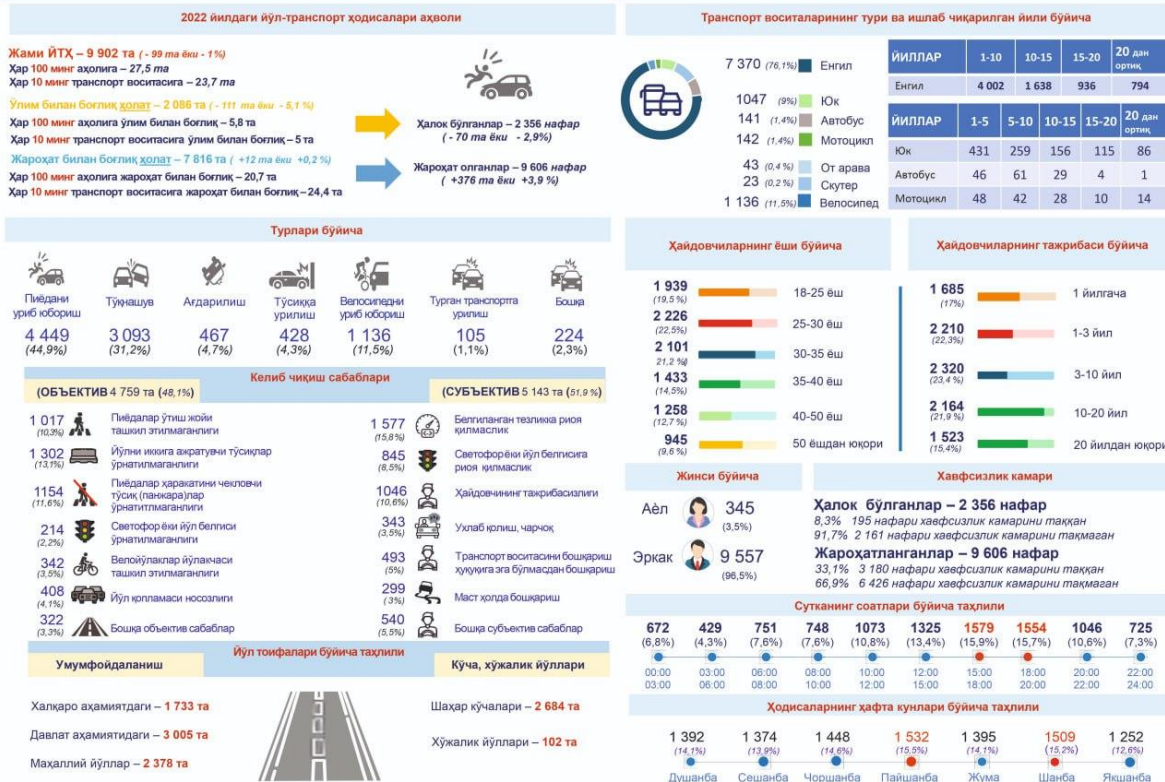
Key words: road permeability efficiency, level of service, road modeling methods, technical condition of the road, causes of accidents, conclusions.

Respublikamizda aholi soniga nisbatan transport vositalari soni jadal sur'atda o'sib bormoqda, shu bilan birga transport xizmatiga bo'lgan talab yanada ortmoqda. Ko'pgina shaharlar chorrahalarida qo'shimcha transport yuklanishi tirbandlik muammosini ortishiga olib kelmoqda.

Shu bilan birga, ko'rilayotgan chora-tadbirlarga qaramasdan, o'limga olib kelgan yo'l-transport hodisalarining soni hali ham yuqori bo'lib, avtomobil yo'llarida xavfsizlikni ta'minlash tizimini tubdan isloh qilish zarurligini ko'rsatmoqda.

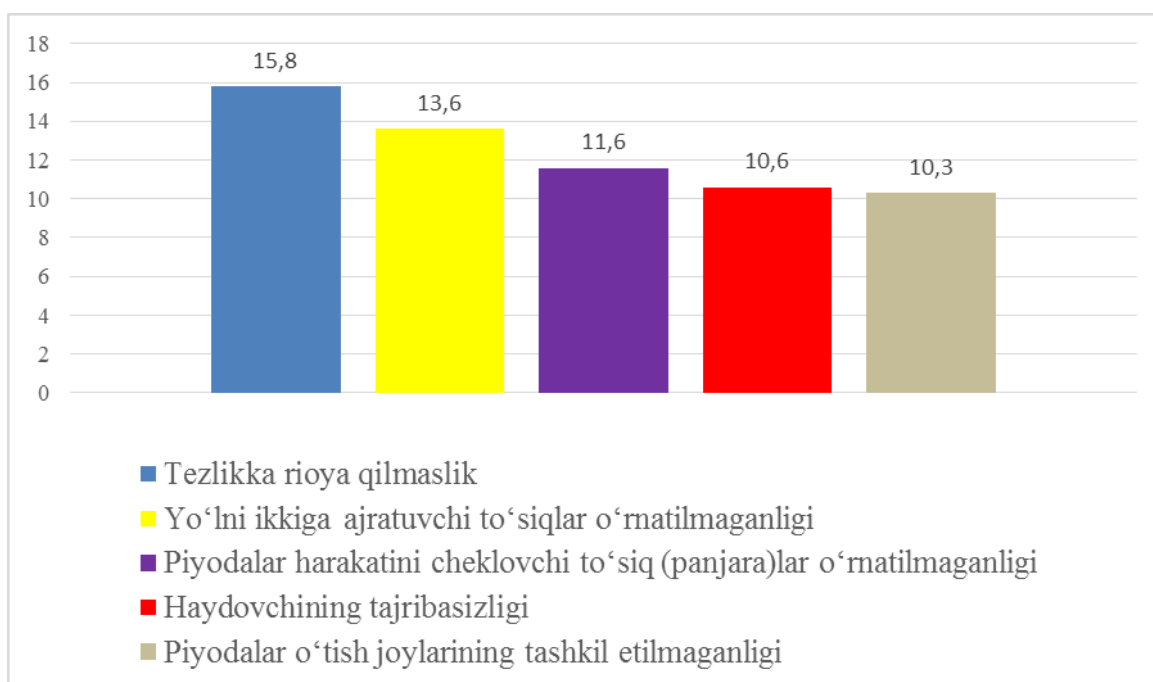

РЕСПУБЛИКА ХУДУДИДА 2022 ЙИЛНИНГ 12 ОЙИ ДАВОМИДА СОДИР ЭТИЛГАН ЙЎЛ-ТРАНСПОРТ ҲОДИСАЛАРИ ТАҲЛИЛИ

1-rasm. 2022-yilda O'zbekiston Respublikasida sodir bo'lgan yo'l transport hodisalari tahlili

O'tkazilgan tahlillarda ko'rishimiz mumkinki, Respublikamiz hududida birgina 2021 yilda 10 mingdan ortiq yo'l-transport hodisasi qayd etilgan. Ularda 2426 kishi halok bo'lgan, 9230 kishi turli darajadagi tan jarohatlari olgan. Yo'l-transport hodisalarining asosiy sabablari belgilangan tezlik meyoriga riyoa qilmaslik – (20,1 foiz), yo'llar nosozligi – (20,1 foiz), piyodalarning yo'llarni belgilanmagan joylardan kesib o'tishiga aloqador – (13,8 foiz), quvib o'tish yoki qarama-qarshi yo'nalishga chiqish (7%), velosipedlar yo'lning qatnov qismida harakatlanishi (5,3%), haydovchilarni rulda uxlab qolishi (5,1%) va avtomobilni mast holatda boshqarish (4,2%) kabi holatlar bo'lgan.

2-rasm. 2022-yilda yo'l transport hodisalarning kelib chiqish sabablari tahlili

Chet davlatlarda yo'l sharoitining yomonligi oqibatida quyidagi miqdorda YTH umumiy soniga nisbatan Angliya - 6,7%; Ispaniya - 6,5%; Fransiya - 10,8%; Shvetsiya - 6,1%; Yugoslaviya - 20,4%; Yaponiya - 17,3% sodir etilgan.

Ohirgi yillarda respublikamiz shahar chorrahalarida, avtotransport vositalari tirbandligini kamaytirish uchun tartibga solingan chorrahaning geometrik shakli bir nechta bor o'zgartirilganligini, ya'ni an'anaviy chorrahadan aylanma harakatlanishli yo'l kesishmasiga, aylanma harakatlanishli yo'l kesishmasidan an'anaviy chorrahaga o'zgartirilganligini kuzatish mumkin. Bu kabi o'zgartirishlar shahar ko'chalari infratuzilmasi uchun qo'shimcha qurilish harajatlarini talab etishi bilan birga yo'l texnik xolatlari va ish unumdorligiga YTHga qanchalik ta'sir qiladi.

Ko'pincha, yo'l texnik xolatlari ekspertizasida YTH qanday ta'sir qilishi mumkinligi bo'yicha tadqiqotlar olib borilmagan. Shu sababdan muayyan joy uchun uzoq muddatli loyihalarni amalga oshirishda eng maqbul variantni asoslashda tizimli baholash talab etiladi.

So'ngi yillarda jihozlangan harakatliklar keng ko'lamda foydalanib kelinsada, rivojlanayotgan davlatlarda, shu qatori yurtimizda harakatlanishli yo'llarni qurishda aniq YTHlarda yo'lning texnik xolati inobatga olinmaydi va yo'lning texnik xolati ekspertizasini o'tkazishlar, YTH vaqtida yo'lning xolatining qanchalik YTH bo'lishi inobatga olinmasdan kelingan va yo'lning texnik xolati ekspertizalari va tadqiqotlarga kiritilmagan. Ushbu turdagi yo'lning texnik xolati ekspertizalari yo'lga qo'ish va yo'lning xolati qanchalik aybi borligi, xaydovchining YTH kelib chikishiga sababchi bo'lganligi aniqlash va to'g'ri xulosa olishga katta imkoniyatlar eshigi ochilar edi.

Maqolaning maqsadi YTHlarda xaydovchilarning qanchalik sababchi bo'lganligi yoki yul texnik xolati (yo'l ko'rinishi, yo'lning sozligi, yo'lning qoplamasning sozligi,

yo'ldagi o'rnatilgan harakatni boshqarishdagi texnik vositalar va xakozalarni) aniqlashdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Васильев А.П. Эксплуатация автомобильных дорог / Васильев А.П. - Москва: Академия. -Т.1.- 2010. - 315 с.
2. Васильев А.П. Эксплуатация автомобильных дорог / Васильев А.П. - Москва: Академия. - Т.2.-2010. - 319с.
3. Васильев, А.П. Ремонт и содержание автомобильных дорог: справочная энциклопедия дорожника (СЕД). Т.2 / Васильев А.П. [и др.]; под редакцией А.П. Васильева. - М.: Информавтодор, 2004. -507 с.
4. Садило. М. В. Автомобильные дороги: строительство и эксплуатация: учебное пособие / М. В. Садило, Р.М.Садило. - Ростов н/Д: Феникс, 2011. - 367 с.
5. Сильянов. В. В. Транспортно эксплуатационные качества автомобильных дорог и городских улиц/ В. В. Сильянов, Э. Р. Домке. - М.: Академия, 2007.-352 с.
6. Эксплуатация автомобильных дорог и орган из азия дорожного движения: Учебник для ВУЗов/ под редакцией А.П. Васильева - М: Транспорт, 1990. - 304 с.
6. O'G, J. R. Y. R., O'G'Li, A. E. X., & Hamroyevich, T. N. (2021). HAYDOVCHILARNI TAYYORLASHDA RAQAMLI O 'ZBEKISTON 2030 DASTURINI JORIY ETISH. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(9), 749-754.
7. E Abdusamatov, S Abruyev, N Tursunov (2022). [Evaluate the Economic Efficiency of Fuel Consumption of Vehicles at an Intersection](#). Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science 1(3), 49-45.
8. S Abruyev, E Abdusamatov, J Choriyevev (2022). [Impact of Technical Means on Road Traffic Accidents](#). Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science 1(3), 35-39
9. Ў Исоханов, Э Абдусаматов, С Турдибеков (2022) [ЕНГИЛ ВА ЮК АВТОМОБИЛЛАР ИШТИРОКИДАГИ ЙТХ ТАХЛИЛИ](#) IJODKOR O'QITUVCHИ 2 (24), 216-219.
10. Ў Исоханов, Э Абдусаматов, С Турдибеков (2022) [ПИЁДА ИШТИРОКИДА ЁНЛАНМА МАСОФА САҚЛАНМАСДАН СОДИР ЭТИЛГАН ЙТХ ТАХЛИЛИ](#) IJODKOR O'QITUVCHИ 2 (24), 220-222.
11. Б Рахмат, Э Абдусаматов, Ш Шерматов (2022). [ТОШКЕНТ ШАХРИ КЎЧАЛАРИДА ТАРТИБГА СОЛИНМАГАН ПИЁДАЛАР ЎТИШ ЖОЙИДА ЙЎЛ-ТРАНСПОРТ ХОДИСАЛАРИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ](#). IJODKOR O'QITUVCHИ 2 (24) 44-47.

12. S Shamshir, A Erkinjon, R Baxtiyor (2023). [YO'L-TRANSPORT HODISALARINI OLDINI OLIHDA INTELLEKTUAL TIZIMLARNING O'RNI](#). MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH 2 (20) 87-91.